

5. Голуб І. Г. Нові види запобіжних заходів згідно з КПК 2012 року [Електронний ресурс] / І. Г. Голуб // Часопис Національного університету «Острозька академія». – 2013 – № 1 (7). – Режим доступу: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2013/n1/13hihzkr.pdf>.

6. Узагальнення судової практики розгляду слідчими суддями клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження відповідно до розділу II Кримінального процесуального кодексу України, який набрав законної сили з 20 листоп. 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: court.gov.ua/sud2190/science_work/rozdil2/doc_22_23/.

7. Бондаренко О. Особисте зобов'язання як форма процесуального забезпечення участі осіб у кримінальному провадженні / О. Бондаренко // Вісник національної академії прокуратури України. – 2014. – № 2 (35). – С. 66–70.

Одержано 28.04.2016

УДК 347.2

Діана Павлівна Піовар,

аспірант кафедри цивільного права та процесу

факультету № 6 (права та масових комунікацій)

Харківського національного університету внутрішніх справ

ЗМІНА ТА ПРИПИНЕННЯ ТИПОВОГО ДОГОВОРУ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ

Договір є основним інструментом організації суспільних відносин, а договірне регулювання самостійним правовим способом організації конкретних індивідуальних договірних зв'язків [1, с. 35]. Тому правове регулювання договірних зобов'язань має особливу важливість. Однією з головних цілей регулювання суспільних відносин, що опосередковують процес переміщення товарних цінностей, є забезпечення стабільності окремих договорів і всього цивільного обігу в цілому. Поряд з цим для правового регулювання в цій сфері характерна визначена гнучкість, що виявляється у встановленні різних правових інструментів, покликаних забезпечити задоволення інтересів учасників обороту з урахуванням конкретної ситуації, у тому числі, можливості змінити або розірвати договір. З розвитком вільного цивільного обігу питань зміни і розірвання договору викликають підвищений інтерес.

Стаття 629 Цивільного Кодексу України проголошує принцип обов'язковості договору (*pacta sunt servanda*), тобто цивільне

законодавство закріплює принцип непорушності досягнутих сторонами правочину домовленостей, а відтак закріплених у договорі відповідних умов. Стабільність договірних зв'язків, їх здатність зберігати стійкість в умовах, де змінюються умови господарювання, визнається одним з головних чинників динамічного розвитку ринкових відносин. Стійкість договірних відносин визначає стабільність цивільного обороту в цілому.

Обов'язковими для виконання сторонами є умови передбачені в договорі. Водночас можуть виникнути ситуації, коли в зміст договору необхідно внести зміни. Порядок зміни умов договору передбачено положеннями Цивільного кодексу України [2]. Так, відповідно до ст. 651 Цивільного Кодексу України зміна договору або припинення договору допускається лише за згодою сторін, якщо інше не встановлено законом або не передбачено самим договором. Тобто для внесення змін у чинний договір необхідна згода сторін та належне оформлення цієї угоди.

Можливість припинення або внесення змін у договір за згодою сторін зумовлюється одним із принципів цивільного права – принципом свободи договору, з огляду на який сторони договору на свій розсуд можуть укладати, розривати договір, а також вносити до нього відповідні зміни. Учасники договірних відносин можуть у будь-який час домовитися про внесення змін чи доповнень до умов договору. Договір буде вважатися зміненим із моменту укладення угоди сторонами про його зміну та надання цій угоді належної форми.

Під час регулювання відносин зі споживачем (абонентом), враховуючи положення закону України «Про житлово-комунальні послуги» [3], організації використовують типові договори або договори, умови яких формуються однією стороною. У зв'язку із цим, виконавець послуги на зміни умов договору не погоджується. Крім того, найчастіше навіть не розглядаються під час процедури підписання договору направленні споживачами протоколи розбіжностей із пропозиціями щодо доповнення або зміни умов договору. Таку позицію постачальна організація мотивує тим, що правовідносини, відповідно до ст. 20 закону України «Про житлово-комунальні послуги», оформлюються з використанням типового договору, який є нормативним актом, затвердженим органом державної виконавчої влади, та має силу закону, у який вносити зміни й доповнення не можна.

Як приклад, проаналізувавши Правила порядку відключення споживачів від мереж централізованого опалення та постачання гарячої води [4], можна сказати, що відключення окремих житлових приміщень, у тому числі квартири, взагалі не передбачено. Правила містять лише порядок відключення житлових будинків як цілісного майнового комплексу. Відсутність норми, яка регламентує порядок та особливості відключення окремо взятого приміщення, квартири, дає можливість теплопостачальним організаціям уникати відповідальності в разі істотного порушення умов договору та ставить у безвихідне становище споживача (абонента). Такий стан справ порушує права споживачів, оскільки в такому випадку відбувається фактичне нав'язування послуг із теплопостачання. Крім того, відсутність можливості здійснити відключення окремо взятого приміщення робить неможливим припинення договірних відносин навіть за закінчення терміну дії договору, що породжує не лише безкарність за невиконання або неналежне виконання умов договору теплопостачання, а й прагнення до підвищення якості послуг теплопостачання, зниження фактичної вартості послуг. У цьому випадку фактично не враховуються права й свободи людини та громадянина як основного споживача створюваного продукту.

У випадку, коли положення типового договору будуть носити загально-обов'язковий характер для споживача без урахування його інтересів і позбавлятимуть його права на участь у формуванні умов договору, такий договір можна буде віднести до розряду несправедливих договорів із можливістю визнання його в цілому або окремих його умов недійсними. З огляду на це слід зробити висновок, що типовий договір можна розглядати як проект договору, а отже, сторони в цьому випадку мають право вносити зміни в його умови. В той же час, слід відзначити, що ті умови, які прописані в типовому договорі й затверджені відповідним центральним органом виконавчої влади, повинні зберегтися в договорі. Якщо ж окремі його умови для виконання положень закону вимагають внесення уточнень або змін, такі уточнення або зміни може бути зроблено. У разі, якщо законом визначено істотні умови договору теплопостачання, газо- та водопостачання, проте вони не знайшли свого відображення в типовому договорі, такий типовий договір потрібно доповнити

умовами, визначеними спеціальним законом як істотні. Це по-стає із самої ст. 638 ЦК України, яка прямо вказує, що умови, визначені законом як істотні, є обов'язковими для сторін. Отже, ті умови, які не знайшли свого відображення в типовому дого-ворі, проте відповідними законами України визначені як істотні, повинні бути додатково внесені й погоджені сторонами під час укладення типового договору.

Стаття 651 Цивільного Кодексу України закріплює, що будь-який договір, у тому числі й типові договори про теплопо-стачання побутового споживача, газу – та водопостачання побу-тового споживача та інші, можуть бути змінені на вимогу однієї зі сторін за істотного порушення договору. Істотним є таке по-рушення умов договору стороною, за якого інша сторона знач-ною мірою позбавляється того, на що вона розраховувала під час укладення такого договору.

У законі України «Про захист прав споживачів» п. 1 ст. 10 закріплено право споживача на розірвання договору. Зокрема, зазначається, що за наявності в роботі (послузі) істотних недолі-ків споживач має право вимагати розірвання договору та відшко-дування збитків. Можливість розірвання типових договорів побу-товому споживачу, який мешкає в багатоповерховому будинку, укладеного на основі договору про приєднання, на практиці прак-тично відсутня, хоча, як зазначалося вище, таке право споживача закріплюється законом. Тобто за невиконання або неналежного виконання умов договору споживач (абонент) позбавляється пра-ва на розірвання договору, яке закріплюється не лише ЦК Украї-ни, а й законом України «Про захист прав споживачів» [5].

Отже, можна зробити висновки, що зміна умов типових до-говорів теплопостачання, газу – та водопостачання побутового споживача та інші, як і їх припинення, є невід'ємним правом споживачів (абонентів). Необґрунтованими є посилання на умо-ви типових договорів, які не підлягають зміні й узгодженню, та порушують основні принципи договірної права. А нав'язуван-ня умов під час вступу в договірні відносини є підставою для розірвання договору або визнання окремих його умов недійсними.

Список використаних джерел:

1. Боднар Т. В. Договірні зобов'язання в цивільному праві : навч. посіб. / Т. В. Боднар. – Київ : Юстиніан, 2007. – 280 с.

2. Цивільний кодекс України : закон України від 16 січ. 2003 р. № 435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

3. Про житлово-комунальні послуги : закон України від 26 черв. 2004 р. № 1875-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-15>.

4. Про затвердження Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення та типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення : постанова Кабінету Міністрів України від 21 лип. 2005 р. № 630 // Урядовий кур'єр. – 2005. – № 186.

5. Про захист прав споживачів : закон України від 12 трав. 1991 р. № 1023-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>.

Одержано 27.04.2016

УДК 343.985

Вадим Владиславович Піддубний,

аспірант докторантури та ад'юнктури

Харківського національного університету внутрішніх справ

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ТА СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ФОРМ ПРОТИДІЇ РОЗСЛІДУВАННЮ ЗЛОЧИНІВ

Розробка ефективних заходів попередження і нейтралізації протидії кримінальному судочинству передбачає необхідність наукового осмислення і дослідження форм протидії, механізму їх застосування, технології створення умов, обстановки і спрямованості заходів, що здійснюються злочинними формуваннями. У цьому плані важливими представляються систематизація і класифікація форм протидії кримінального середовища, способів і прийомів, що застосовуються підозрюваними, обвинуваченими та підсудними, а також їх співучасниками та іншими зацікавленими особами.

Необхідно відзначити, що спроби систематизувати і класифікувати форми кримінальної протидії розслідуванню злочинів, робилися в криміналістиці, кримінальному процесі і теорії оперативно-розшукової діяльності. Тому термін «протидія розслідуванню» не є новим. На протистояння двох видів діяльності –